

Kommunstyrelsens ordförande
Ordförande i omsorgsnämnd/äldrenämnd
Kommundirektören

Säkra omsorgskapaciteten i äldreboendena

Coronapandemin pressar svensk äldreomsorg hårt. Äldreomsorgen har på kort tid ställt om sina verksamheter till nya förutsättningar för att förebygga och trycka tillbaka smittspridningen i den grupp – äldre äldre – som är mest utsatt för pandemin. De privata utförarna har varit viktiga samarbetspartners till kommunerna i detta arbete, och kommer också att vara det framgent.

På äldreboendena har pandemin medfört en hög arbetsbelastning och stora merkostnader, bland annat för personal och skyddsutrustning. Samtidigt syns nu en minskad beläggning i många verksamheter. Det ökade antalet tomma platser har flera förklaringar: det handlar om att brukare avstår från inflyttning på grund av oro för smitta. Men det kan också bero på beslut från kommunen om att tillfälligt upphäva delar av valfrihetssystem eller att avvakta med verkställighet av flytt till äldreboende.

Bortom pandemin finns samtidigt ett stort behov av tillgång till äldreomsorg. Drygt en tredjedel av Sveriges kommuner uppger en brist på äldreboenden idag. Behovet kommer att öka med en åldrande befolkning under de närmaste åren. Finansdepartementets bedömning är att 560 nya boenden behövs fram till år 2026.

Den minskade beläggningen finns både hos offentliga och privata utförare. Den ställer dock högre krav på privata utförare att anpassa sina kostnader, eftersom det inte finns någon offentlig finansiering att falla tillbaka på vid underskott. Ersättningarna är ofta knappa och uppräkning av ersättningen sker ofta inte i partiet med löne- och prisutveckling. Redan ett begränsat antal tomma platser kan innebära ett underskott för verksamheten.

Ökade kostnader för att stävja smittspridning i kombination med vikande intäkter riskerar att medföra uppsägningar av personal och neddragning av platser på äldreboenden. Ytterst kan det leda till avveckling av hela verksamheter där små aktörer är särskilt utsatta. Med mindre personal och instabila intäkter är utförarna sämre rustade att omhänderta ett ökat omsorgstryck efter pandemin. Detta kan också medföra att investeringar i nya boenden minskar – där privata aktörer står för närmare 40 procent idag. Vårdföretagarna ser därför behov av temporära åtgärder - ytterst för att säkerställa att kommunens omsorgskapacitet ska vara intakt även efter coronapandemin.

För att motverka uppsägningar och avveckling av företag har regeringen sjösatt en rad olika stöd. Dessa är emellertid inte tillräckligt väl anpassade till omsorgens förhållanden. Exempelvis är det svårt för äldreboenden att använda stödet för korttidspermittering eftersom det kan behövas en ökad bemanning för att bedriva kohortvård och minska smittspridningen. Tomma platser kan också vara spridda på boendet, vilket i praktiken

gör det svårt att dra ner på bemanning. Det statliga omställningsstödet riktar sig till verksamheter som tidigt (mars-april) fick ett stort omsättningstapp. Samtidigt finns risk för att omsättningstappen blir väsentliga om utvecklingen på äldreboendena fortsätter. Det är viktigt att även samhällsviktig verksamhet, som äldreomsorg, ges goda möjligheter att överbygga coronapandemin.

Vårdföretagarna vill därför uppmana kommunen att ha en nära kontakt med de utförare som verkar på ert uppdrag och att vid behov vidta åtgärder. Det finns goda exempel på kommuner som infört temporära åtgärder för att säkra omsorgskapaciteten hos de privata utförarna. Exempelvis har Sollentuna kommun beslutat att tillfälligt införa en särskild ersättning för tomma platser.

Tillfälliga lösningar kan vara nödvändiga för att säkra att delar av den privat drivna äldreomsorgen finns kvar efter coronapandemin. När pandemin är över kommer landets äldre fortsatt behöva omsorg. De privata utförarna har en viktig roll att spela i detta.

I den mån det finns önskemål och förväntningar från kommunen om vad privata vård- och omsorgsgivare ytterligare kan göra tar vi gärna emot dessa. Vi bistår självklart i det fortsatta arbetet.

Antje Dederig
Förbundsdirektör
Vårdföretagarna

Anna Bergendal
Näringspolitisk expert
Vårdföretagarna

Kontakt: Anna Bergendal
anna.bergendal@vardforetagarna.se
Telefon: 072 550 42 80